

175511

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
ANATOMİ BÖLÜMÜ
BÖLÜM BAŞKANI : PROF. DR. DOĞAN TANER

**ÇOCUKLARDA SAFRA KESESİ VE DUCTUS CYSTİCUS'UN
VARYASİYON VE ANOMALİLERİ**

VET. HEK. İSMET MİRZAZADE
(DOKTORA TEZİ)

1969

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
ANATOMİ BÖLÜMÜ
BÖLÜM BAŞKANI : PROF. DR. DOĞAN TANER

ÇOCUKLARDA SAFRA KESESİ VE DUCTUS CYSTİCUS'UN
VARYASİYON VE ANOMALİLERİ

VET. HEK. İSMET MİRZAZADE
(DOKTORA TEZİ)

1969

İÇİNDEKİLER

1- Giriş.....	1
2-Safra kesesinin ve ductus cysticus'un morfolojisi ve fonksiyonu	2
a-Embriolojisi ve histolojisi.....	2
b-Anatomisi	4
c-Fonksiyonu	7
3- Materyal ve metod	8
4- Bulgular	9
5- Tartışma	12
6- Netice	18
7- Özet	19
8- Literatür	20

G İ R İ S

Safra kesesinin gelişmesi, varyasyon ve anomalileri üzerinde şimdiye kadar bir çok araştırma ve neşriyat yapılmıştır. Türkiye ve Afganistan'da safra kesesi ve safra yollarına ait hastalıklar çok sık görülür. Bu konuda yapılacak cerrahi müdahalelerde, safra kesesi ile safra yollarının anomali ve varyasyonlarının bilinmesinin sayısız faydaları olması sebebiyle, böyle bir araştırma yapmayı uygun bulduk. Ayrıca, literatürü gözden geçirdikten sonra, Türkiye ve Afganistan'da çocuklardaki safra yollarının anomalileri üzerinde gereği gibi çalışılmamış olduğunu görmek, bizi bu araştırmaya teşvik etti. Bunun üzerine Türkiye'de, küçük çocuklarda safra yolları varyasyon ve anomalilerinin üzerinde çalışmamıza yaptık.

SAFRA KESESİNİN VE DUCTUS CYSTICUS'UN MORFOLOJİSİ VE FONKSİYONU

Karaciğer ön barsağın ventral yüzünden dördüncü haftada bir divertikül şeklinde kendini belli eder. Bu divertikül vitellointestinal kanalın son kısmına doğru bir yapılaşma gösterir. Divertikülün içini endoderm kaplamıştır ve ventral olarak baş istikametine septum transversumun içine doğru büyüme gösterir. Bu arada ön barsağın ventralinde iki hücre kümesi hasıl olur. Bu iki küme sonradan karaciğerin sağ ve sol loblarını meydana getirirler. Bu hücre kümeleri epiteliyal trabeküller içinde inkişaf ederler. Bunlara hepatik silindir adı verilir. Bu hepatik silindirler dallanıp anastomoz yaparak kapalı bir ağ örgüsü şeklini alırlar. Bu ağ örgüsünün aralıkları kapillerlere benzeyen damarlarla doludur. Bunlar neticede sinozoitleri meydana getirirler. Büyümeye devam ederek ve endodermal hepatik silindirlerin dallanması ile karaciğer kitle olarak ve derece derece şekillenmeye başlar. Karaciğerin bağ dokusu da (stroması) septum transversum'un mezenkimal hücrelerinden menşeiini alırlar.

7.ci haftada ve 20 mm. uzunluğundaki embriyoda ventralde bulunan ductus choledochus, duodenum'un torsiyonuna uyarak dorsal e geçer. 8.ci haftada karaciğerin bağ dokusu şeritleri ile lobus ve lobulluslara ayrılması neticesinde ductus hepaticus da bunlarla birlikte bir çok kollar verir ve intralobullar safra yolları meydana gelir. Burada ductus choledochus'un caudal kısmında ikinci bir divertikül husule gelir ki, bunun gelişmesi ile safra kesesi meydana gelir.

4.üç haftada ve 5 nolu embriyoda bu divertikül sabit epitel kitlesinden ibaret olup, sonradan boyu gittiçe uzar.

7.ci haftada lumen yavaş yavaş teşekkül etmeye başlar ve nihayet ductus cysticus'un gelişmesiyle safra kesesi meydana gelmiş olur.

Histolojik yapısına gelince : Üç tabakadan ibarettir.

Tunica mucosa : mukoz tabakası tek katlı prizmatik epitel ile, elastik ve kollagen liflerden yapılmış lamina propria'dan ibarettir. Mukozada, safra kesesi boş olduğu zaman gayri muayyen şekilli plikalar görülür. Safranın kesedeki miktarına göre bu plikalar küçülür, veya baybolurlar.

Mukozanın epitel hücreleri nokoid bir salgı ifraz ederler. Ayrıca kesenin kollumundaki epitel hücreleri arasında kalisiform hücreleri de vardır. Yine boyun kısmındaki lamina propriada mukoz salgı yapan basit veya bişekik tubuloalveolar bezler de bulunur. Kesenin içini örten epitel hücrelerinin apikal yüzleri barsaklarda olduğu gibi kütikülalı olup, su ve tuzları absorbe etme kabiliyeti vardır.

Tunica muscularis : Sindirim sisteminin diğer bölgelerinin aksine, safra kesesi düz kasları bütün duvarda homogen değildir. Bağ dokusu şeritleri tarafından kısımlara ayrılmıştır. Bu sebepten tunika fibromuskularis ismi verilir.

Safra kesesi ite longitudinal, ortada sirküler ve en dıştıda çok seyrek olarak seyreden oblik düz kas lifleri ihtiva eder. Kas demetlerinin arasında retiküler, elâstik lifler ve az miktarda kollagen lifler bulunur.

Tunica serosa : Safra kesesinin karaciğerle komşu olmayan yüzeyi seroz bir tabakayla örtülmüştür ve hepatic kapsülle devam eder.

Anatomisi : Safra kesesi karaciğerin lobus quadratus ile lobus dextra arasında fossa vesica fellea içine yerleşmiştir. Karaciğerden gelen safraya konsantre ederek depo etmeğe ve uzunlu hallerde muayyen miktarlarda salgılamaya temin eden bir organdır. Armut şeklindeki safra kesesinin uzunluğu, yetişkinlerde 8-10 cm. genişliği 4-5 cm. kadardır. Hacmi ortalama 30-50 cc. olmakla beraber 200-250 cc. kadar yükselebilir. Klasik olarak safra kesesi fundus, corpus ve collum vesica fellea olarak üç kısımda mütalâa edilir.

Fundus kısmı aşağıda ve önde flexura coli dextra, ince barsak kıvrımları ve karnın ön duvarı ile komşuluk yapar. Corpusu fossa vesica fellea adı verilen çukura yerleşmiştir, ve bu yüzü peritonsuzdur. Bağ dokusuyla karaciğere gevşek olarak yapışmıştır. Burada karaciğerle arasında uzanan ve fonksiyonel önemi olmayan ince damarlar ve insanlarda nadiren görülen ductus hepatocysticus adı verilen safra kanalikülleri vardır.

Corpus'un alt yüzü kongulugu dolu veya boş olusuna göre de-
ğişebilir. Pylor, duodenum'un 1.ci ve 2.ci parçalarının üst kısımla-
rı ile, bazende colon transversum ve hatta sağ böbreğin ön yüzüyle
konguluk yapabilir. Safra kesesinin fundus ve corpusu arasında iç ve
dış görünüş bakımından kesin bir sınır yoktur. Corpusla collum ara-
sında dış görünüşte bir büküm olabilir. İç tarafta ise bazen muko-
za plikelerinden husule gelen yarım ay şeklinde bir kapak bulunabi-
lir.

Collum vesicae felleae, aşağıdan yukarıya, sağdan sola ve
önden arkaya istikamette gittikçe incelerek porta hepatis'e doğru
uzanır ve ductus cysticus adını alır.

Yetişkinlerde, ductus cysticus lumeninin çapı ortalama ola-
rak 3 mm. kadar, uzunluğu ise çok değişiktir. Genel olarak kollundan
sonra ductus cysticus sola doğru az veya çok bir büküm yaparak lig,
hepatoduodenalisin içinde seyirder ve ductus hepaticus communis ile
birleşerek ductus choledochus'u husule getirir. Bu birleşme yeri çok
değişiktir. Ductus cysticus'un içindeki mukoza (valvula spiralis
Heisteri) spiral plikeler husule getirir. Bunlar da lumeni daralt-
mışlardır.

Arterleri: Safra kesesi genel olarak a. hepatica propria dextra'nın bir dalı olan a. cystica tarafından beslenir. (%75) bazen a. hepatica propria sinistra'dan (%6,2), a. hepatica communis'ten (%2,1) ayrılır. Bazı vak'alarda a.cys. a.gastroduodenalis'tan (%2,6), bazende doğrudan doğruya Trunkus Soleakus'tan ayrılır. a. pancreaticoduodenalis superior posterior vesica felleayi besleyen ikinci önemli arterlerdendir.

Venleri: Safra kesesinin venöz kanı v. pancreaticoduodenalis ve gastrik venlerle birleşerek direkt olarak v. portaya dökülürler. Bunlardan başka kesenin ön ve arka kısmında bulunan venler v. pancreaticoduodenalis superior posterior'a veya v.gastrikdextraya dökülür.

Sinirleri: Safra kesesine sempatikler splanchnic sinirlerden, parasempatikler vagus'tan soleak ve plexus hepaticus yoluyla arterleri takip ederek gelirler. Bilhassa submukozada plexus yaparlar. Sempatikler gevşetici ve depo edici, parasempatikler ise daraltıcı ve boşaltıcıdır.

Lenf damarları: Safra kesesi lenf damarlarından çok zengindir. Kesenin lamina propriasında ve subsereozasında plexuslar yapmışlardır. Submukozadakilere subserozadakilere ve bunlar da karaciğerdeki lenf damarlarıyla geniş anastomozları vardır.

Safra kesesinin üst yüzündeki lenf damarları karaciğere, alt kısmındaki ise porta hepatisdeki ve üst pancreatico splanchnic lenf damarlarına katılırlar.

Fonksiyonu: Safra karaciğer hücreleri tarafından devamlı olarak salgılanır.

Karaciğerin bir tek hücresi çeşitli safra maddesi ifraz eder. Collagen (safrazları pepton, histamin, yağlar, proteinler, yağasitleri, sabunlar yumurta sarısı, et, atofan eserin, pylocarpin ve parasempatik sinirler) adı verilen maddelerin tesiri ile salgı artar.

Günde ortalama 600-800 cc. safra ifraz edilir. Salgıyı şeker açlık ve seimpatik sinir sistemi azaltır.

Altın sarısı rengindeki karaciğer safrası yer çekiminin ve ductus hepaticusların kontraksiyonları ile aşağı doğru akar. Sindirim dışında ductus choledochus'un terminal kısmının devamlı kapalı olmasından dolayı safra ductus cysticus yoluyla geriye gelerek safra kesesinde toplanır. Kesede toplanan safranın suyunun ve tuzlarının pek çoğu rezorbe olur. Böylece safra 3-10 defa yoğunlaşır. (3) Sindirim için lazumu kadar safra hormonal ve sinirsel faktörlerin tesiri ile duodenuma boşalır. Yağ veya asitli maddelerin duodenumun mukozasına teması ile bu mukozanın epitel hücreleri cholecystochinin hormonu salgılar. Bu hormon hematogen yolla safra kesesi kaslarına kontraksiyon ve Oddi sfinkterine de dilatasyon yaptırır.

Sinirsel faktör ise kabusun duodenum duvarına temas etmesi neticesi refleksi parasempatikler kese kaslarına kontraksiyon Oddi sfinkterine ise dilatasyon yaptırırlar. Böylece safranın duodenuma geçmesini sağlarlar. Sempatikler ise aksini yaparlar.

M A T E R Y A L V E M E T O D

Formalin ve alkol ile tesbit edilmiş 32 çocuk kadavrası üzerinde çalışıldı, bunların 19 u 1-12 aylık, 13 ü prematüre idi 19 çocuktan 7 si erkek ve 12 si kız çocuğu, Prematürelere ise 5 i erkek ve 8 i kız çocuğu idi.

Kadavraların derilerinin normal elastikiyetlerini alabilme-leri için 1-2 saat sıcak suyun içinde bırakılarak yıkandı, sonra yine kendi haline bir müddet bırakıldıktan sonra klâsik usulle dişek'e edildi.

Safra kesesini meydana çıkarabilmek için, processus xiphoidus'tan göbeğe doğru bir insizyon, yine xiphoid,ten sağ arcus costarum'un üzerinden laterala kadar ikinci bir insizyon yapıldı. Karın ön duvarının bütün tabakaları sıra ile kesildikten sonra, kesilen parça kaldırılarak karın içine girildi. Karaciğer yukarıya doğru çekilerek visceral yüzü ve buradaki oluşuular meydana çıkarıldı. Bistürinin künt tarafı ile liğ. hepatoduodenale dikkatle sıyrıldı. Bundan sonra safra kesesi, ductus cysticus ve diğer oluşuular gözden geçirildi.

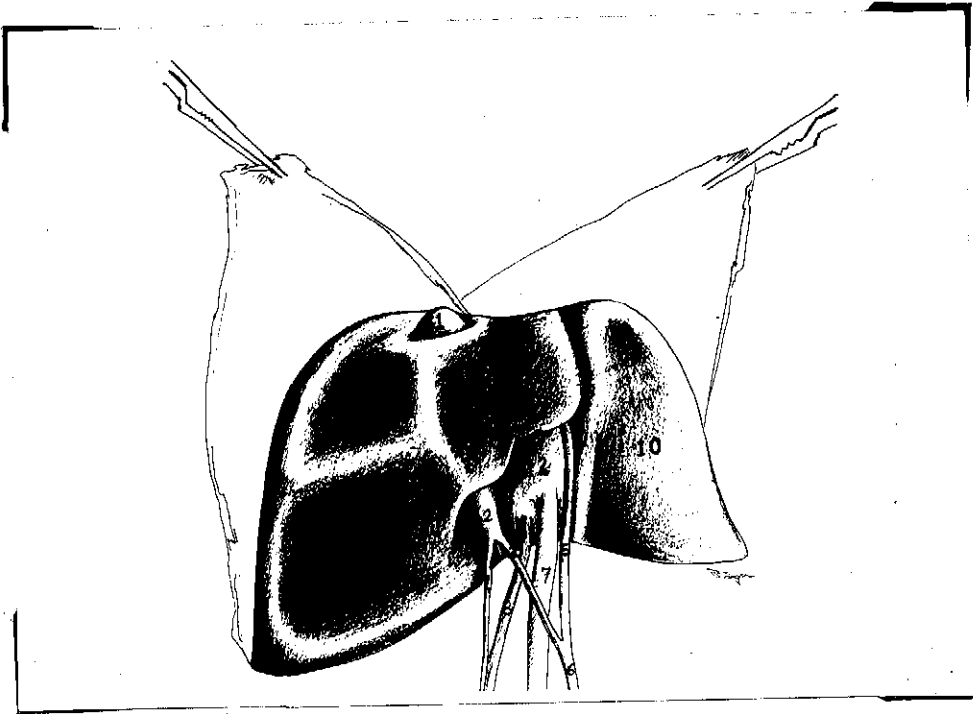
BULGULAR

Araştırmamız 32 kadavra üzerinde yapılmıştır. Kadavralardan ikisi kız çocuğunda (%6,2)^{iki} anomali tesbit edildi. Bunlardan biri prematüre, diğeri ise bir yaşında idi.

VAK'A I:

12 aylık bir kız çocuğunda safra kesesi fossa vesica fellea-
nın lokalize olduğu yerde olmakla beraber karaciğerin parankimasına
tamamen girmiş ve fundusu diafraqmatik yüze çıkmış olduğu görüldü.
Kese parankimasına tamamen yapışık idi. (Şekil 1.) Ayrıca Ductus
cysticusun kollundan itibaren ikiye ayrıldığı müşahede edildi. Çift
ductus cysticuslardan soldakinin daha kısa ve kalın olduğu ve ductus
hepaticus communis ile birleşerek ductus choledochus'u meydana getirdiği
görüldü. Bu ductus klasik ductus cysticusa benziyordu. Yalnız çok daha
inceydi. Choledoch ve pancreas kanaller normal idiler. Sağdaki ductus
cysticus ise soldakine nazaran ince, çok uzun ve choledoch kanal ile
birleşmediği görüldü. Bu kanal kollum vesica felleadan ayrıldıktan
sonra a.Hepatica proprienin sağ tarafında ve bitişik olarak aşağı
doğru seyir ediyordu. Proximal duodenumun distal kısmının arkasından
geçerek duodenumun descendens parçasının arkasında yine aşağıya doğru
seyrediyordu. Burada a.Hepatica propria'dan ayrılarak biraz daha sey-
rettikten sonra duodenum duvarı içine girerek 1 cm. kadar intramural
uzandıktan sonra papilla duodenum majorun 2 cm. sağ üst tarafında
duodenuma açıldığı müşahede edildi. Pancreas başı ile hiç bir ilgisi
yoktu.

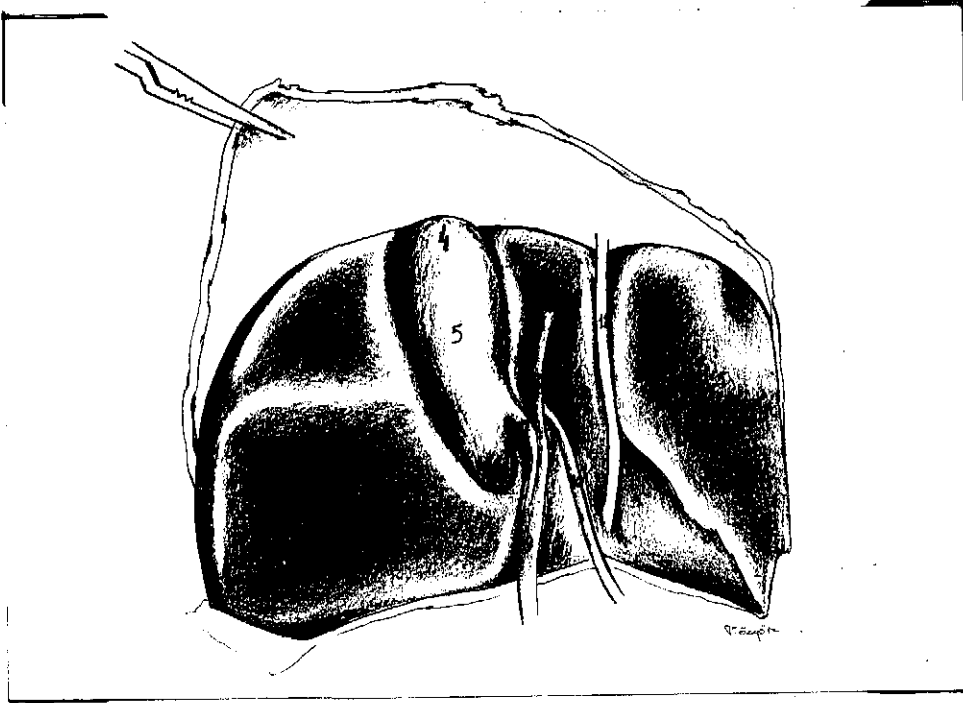
Ayrıca bununla beraber seyreden a. Hepatica propria, descendens duodenumun proximal kısmının arkasında sağa doğru derin bir kavis yapmıştı. Arterin bu lokalizasyonu adeta pancreaticoduodenal arterin bir dalı olduğu intibaini veriyordu.

Ş E K İ L I.

V A K 'A II:

Üç aylık prenatüre bir kız çocuğunda safra kesesi normal lokalize olduğu yerde idi. Yalnız ductus cysticus'u kollumun devamı olmayıp, corpusun $\frac{1}{3}$ alt sol kısmından çıkarak aşağı-arkaya ve sola doğru seyrediyordu. Ductus cysticus gayet kısa (1,5-2 cm), kalınlığı normal olup hemen ductus hepaticus communis ile birleşiyordu. Safra kesesinin kollum kısmı kapalı olduğundan adeta divertikül şeklinde idi.

Ş E K İ L D II.

T A R T I S M A

Üzerinde çalıştığımız 32 kadavrada tesbit ettiğimiz varyasyon ve anomalileri literatürdekilerle mukayese edebilmemiz için şimdiye kadar görülenleri aşağıdaki şekilde sıraya koyarak gözden geçirmek uygun olacaktır.

1- Çift safra kesesi.

a- çift safra kesesi ve çift ductus cysticuslu.

b- çift safra kesesi ve tek ductus cysticuslu.

2- Çok loblu safra kesesi.

3- Kongenital torsyon vak'aları.

4- Sol hepatic lobun altında bulunan safra kesesi.

5- Agenesis (safra kesesinin yokluğu)

6- Ductus cysticus'un yokluğu.

İlk defa çift safra kesesi vak'ası imparator A U G U S T U S'un (M.Ö. 32) Aktium savaşında ölen bir fedainin otopsisinde görüldüğünü P L I N Y bildirmiştir. ve B L A S I U S (1674) bu hikayeyi yayınlamıştır. (12) En çok taş ihtiva eden bir vak'ayda N I C H O L A S 1926 da neşretmiştir.

M O O R ve H U R L E Y (1954) birer vak'ayı, M U N S O N ve T E X I D O (1959) büyük bir taş kitlesi ihtiva eden ve çok az fonksiyon gören çift safra kesesi anomalisini radyolojik olarak tesbit ederek ve ameliyatla bunu tetkik etmişlerdir.

H U B W I T Z 1964. de kadar neşredilen varyasyon ve anomali-
leri de çift safra keselilerde cystic kanalların çoğunun ductus hepa-
ticus communis'a açıldığını ve hatta bazı vak'alarda sağ ductus hepa-
ticus proprius'a açılabilceğinden bahsetmiştir. Araştıracının fikri-
ne göre cystic kanallardan biri intrahepatik kanallara da açılabilir.

S T A L B I N D (1940), O W E N - W A L L A C E ve J O N E S
neşrettikleri "Y" ve "H" harfi şeklindeki çift safra keselerinin ince
bir zarla serıldığını yazmışlardır.

G U Y E R ve M c L O N G H L İ N (1965) beraber yaptıkları
çalışmalarda iki hastada çift safra kesesi bulmuşlardır. Bu iki vak'ada
yavesica fellea divisa (çift safra keseli ve tek ductus cysticuslu)
veya vesica fellea duplex (çift safra keseli ve çift ductus cysticuslu)
şeklinde neşretmişlerdir. (12)⁽¹²⁾

Vesica fellea duplex şeklindeki vak'ayı Guyer ve arkadaşı
pozisyonlarına göre "Y" ve "H" harfi şeklinde tarif etmişlerdir.
"Y" harfi şeklindeki vak'ada her iki safra kesesinden gelen ductus cysti-
cuslar 1-2 cm. uzandıktan sonra birleşerek müşterek bir cystik kanal
meydana getirirler. Bu kanallar daha sonra ductus hepaticus communise
açılırlar. "H" harfi şeklinde tarif ettikleri vakada ductus cysti-
cuslar ductus hepaticus communise ayrı ayrı ve sağ tarafında açıldık-
larını bildirmişlerdir.

Aynı yazarların bildirdiğine göre son zamanlar kadar 150 çift safra kesesi vak'ası görülmüştür. Bunlardan 44'ü laparotomi, 35'i radyolojik tetkik ve geri kalanı ise otopsi ve kadavra tetkiki neticesi tesbit edilmiştir.(12)

Yukardaki yazarların fikrine göre bu gibi çift safra kesili vak'alarda hastalıkların da çok sık olduğunu bildirmişlerdir.

Diğer bir safra kesesi varyasyon şekli de çok loblu olmasıdır. Araştırmamızda bu tip varyasyon'a rastlamadık. Literatürde de bu gibi vak'aların az olduğu kaydedilmiştir. HASLAM, BIGG, TANDON, SIMON WALTERS ve SNELL buna dair birer vak'a neşretmişlerdir.

Safra kesesi torsyon'una gelince (kendi eksenini etrafında) literatürün tetkikinde safra kesesi torsyon'u en çok yaşlılarda görüldüğü anlaşılır. (65-75) yaşlarında. B O Y D (1955) Beş yaşındaki bir çocukta safra kesesinin torsyon'unu ilk defa neşretmiştir.

Torsyon genel olarak sonradan husule gelmektedir. Bunun sebeplerini S H A H N şöyle sıralamıştır. (31)

- 1- Kongenital safra kesesi torsiyonları.
- 2- Kesenin ağırlığı.
- 3- Yaşlılıkta zayıflama neticesi yağların kaybolması.
- 4- Bazı ani ve sert hareketler.

B O Y D E N 165 torsiyonlu vak'adan % 14,5 nin tam torsiyonlu ve % 3,5 vak'asının ise sadece fundusun kendi korpusu üzerinde bükülmüş olduğunu açıklamıştır. (10)

R O W S O N 'UN (1953) 100 torsiyonlu varyasyon vak'asının yaşlara göre dağılımını aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Rawson'un yaşa göre rastladığı safra kesesi torsiyonu tablosu ©

<u>Y A S</u>	<u>V A K ' A %</u>
0-10	% 1
10-20	4
20-30	3
30- 40	5
40-50	10
50-60	14
60-70	16
70-80	27
80-..	21

Yukardaki tablodan anlaşıldığına göre yaşlılarda torsiyon nisbeti fazladır. Yine R O W S O N 'un bildirdiğine göre erkeklerde torsiyon daha sık görülür. (oranı 3/5)

Çalışmamızda torsiyonla veya buna benzer bir vak'aya rastlamadık.

Safra kesesinin nadir varyasyonlarından biri de kesenin

karaciğerin sol lobu altında lokalize olmasıdır. ve literatürün tetkikinde bu şekildeki keselerin çoğu peritonsuz olduğu anlaşılmıştır.

H O C H S E T T E R (1886) bu şekildeki bir varyasyonu bildirmiş ve kesenin ductusu ,ductus hepaticus communis,1 önden çaprazladıktan sonra sağ tarafına açıldığını bildirmiştir.⁽¹⁵⁾ K E H R (1906) bir vak'anın laparatomisi esnasında safra kesesinin karaciğerin sol lobu altında olduğunu ve ductus cysticus'un sol ductus hepaticus proprius'a açıldığını tesbit etmiştir.

H A R T U N G (1932) bir vak'anın kolesistografisinde ve safra kesesinin epigastrium bölgesinin sol alt tarafında 1.ci lumbal vertebra seviyesinde olduğunu tesbit etmiştir.H E R R İ N G T O N'un fikrine göre karaciğerin sol lobun altında bulunan safra kesesi vak'alarında ductus cysticus genel olarak ductus hepaticus communis'in sağ tarafına açılmaktadır.⁽¹⁵⁾

Safra kesesinin agenezisine gelince ,çalışmalarımızda agenezis vak'ası görmedik.Literatürde agenezis hakkında çeşitli neşriyat mevcuttur.Agenezis kongenitaldır ve ancak ameliyatlarda veya otopsi-lerde tesbit edilebilir.

Agenezis eskiden beri bilinmekle beraber ilk neşriyat 1701 de B E R G M A N yapmıştır.⁽⁷⁻²⁵⁾ V A N D E R P O O L ve C O O R R İ S İ R E N (1890) , L A T H A M (1898) birer vak'a neşretmişlerdir.⁽⁷⁾

F E R R İ S ve G L A Z E R (1945 - 1963 arasında) 21.525 vak'ada yapılan safra kesesi ameliyatlarında 1/5.000 agenezis tesbit etmiştir.

1959 de G E R W I, C O U N T E R M A N ve G O M E Z literatürde 205 agenezis vak'ası olduğunu bildirmişler. M C L L R A T H ise 1962 de literatürde 143 vak'a olduğunu neşretmiştir. (25)

Bazı agenezisli vak'alarda ductus hepaticuslarda genişleme neticesi pseudo vesica fellea husule gelebilmektedir. S A T P A T H Y (1963) ductus hepaticus proprius dextra da, R O G E R S (1962) ductus hepaticus communis'ta pseudo vesica fellea tesbit etmişlerdir. (27)

G U T İ E R R E Z, M A R K S ve W İ L S O N safra kesesi agenezisinin kadın ve erkeklerde aynı miktarda olduğunu, S İ E R R O J A A K K O (1966) kadınlarda erkeklere nazaran iki misli fazla olduğunu bildirmiştir. (30)

Bazı hayvanlarda (at, deve, papağan, geyik, fare) safra kesesi bulunmamaktadır. (9-25) W O L T O N (1921) ductus cysticus'u olmayan bir vak'a bildirmiş ve kese ductus hepaticus communisla ductus choledochus arasına doğrudan doğruya açılıyordu. 1963 te S P E R L İ N G literatürde 15 vak'a olduğunu bildirmiştir. (31)

Literatürü gözden geçirdikten sonra bütün bulguları kendi bulgularımızla mukayes ettiğimizde, bizim bulgularımızın literatürdeki bulgulardan farklarını şöyle sıralayabiliriz.

1-Birinci vak'amızda vesica fellea'nın büyük bir kısmı karaciğer parakimesi içine girmiş olması ve sıkı sıkı yapışık olması.

2-Yine birinci vak'amızda vesica fellea'nın çift ductus'lu oluşu ve bilhassa bunlardan sağdakinin doğrudan doğruya duodenum'a her hangi bir kaideye uymadan açılması.

3-İkinci vak'amıza benzeyen vak'alar literatürde rastlanmaktadır.

NETİCE

32 çocuk ve prematüre üzerinde yaptığımız araştırma sonucunda bir anomali ve bir varyasyon olmak üzere iki vak'aya rastladık. Bu duruma göre vak'a sayısı az olmakla beraber safra kesesi ve ductus cysticus'un varyasyonlarının %3 ve safra kesesi anomalilerinin de % 3 civarında olabileceği kanaatine vardık.

Şimdiye kadar neşedilen ve elimize geçen literatürün tetkikinde 380 safra kesesi ve ductus cysticus anomalisi ile, 1044 varyasyon tesbit edebildik. Bunların yüzde kaç olduğuna dair bir rakam elde etmek mümkün olmadı.

Literatür tetkikinden anlaşıldığına göre safra kesesi ile ductus cysticus'un varyasyon ve anomalileri radyolojik ve cerrahi olarak tesbit edilmiştir. Kadavralar üzerinde çalışılarak tesbit edilenlere rastlayamadık. Bu bakımdan çalışmalarımız ve bilhasse çocuklar üzerinde oluşu daha dikkati çekici olabileceğini zannediyoruz. Bilhasse birinci vak'amızda safra kesesinin karaciğer parankimi içinde ve yapışık oluşu, çift ductus cysticus'lu olması ve bunlardan birinin ayrı olarak duodenum'a açılışı cerrahi bakımından önemli olacağına şüphe yoktur.

Ö Z E T

1-Çalışmamız 19 çocuk ve 13 prematüre üzerinde yapıldı.

2-Safra kesesinin ve ductus cysticus'un varyasyon ve anomalileri araştırıldı.

3-Literatürde bulunan safra kesesi ve ductus cysticus'un varyasyon ve anomalileri ile mukayeseli olarak incelendi,

4-32 kadavradan bir tane tek vesica fellea ve çift ductus cysticuslu anomali tesbit edildi., bir tane de ductus cysticus'un doğrudan doğruya collum vesica fellea'dan başlayan varyasyon tesbit ettik.

5-Üzerinde çalıştığımız safra kesesi ve ductus cysticus'un varyasyon ve anomalilerinin, teradığımız literatürden hiç birine benzemediği kanaatine vardık.

L I T E R A T Ü R

- 1- AKGÜN NECATİ : Boşaltım doluşım ve sindirim Fizyolojisi
S. 298 1965
- 2- AREY L.B. : Human Histology: Sccond edition
S. 245 1963
- 3- BEST C.H.- TAYLOR N.B. : The physiological basis of medical
practice eighth Edition :
S. 1159 Williams-Wilkins
1966
- 4- DAVIES D.V. : Gray's Anatomy:
S. 1490 1965
- 5- DERMAN H. : Fizyoloji ders kitabı
S. 81 1966
- 6- DOĞUER S. : Evcil hayvanların sistematik komparatif Anatomisi
S. 68 1952
- 6- DREESE G.W.: Jour. of the Cansas med.soc.
Vol. 67 S. 12 1966
- 8- FERRIS - GLAZER : Arch. of surg.
Vol. 91 S. 359 1965
- 9- GOKSAN T. : Solunum ve sindirim sistemlerinin Histolojisi
S. 102 1960
- 10- GRANT J.C.B.: An Atlas of Anatomy
1962
- 11- GUTIERREZ-MARCH-WILSON: The Wisconsin med. jour.
Vol. 66/3 S.127 1967
- 12- GUYER P.B.- Mc LOUGHLIN : The British jour. of rad.
Vol.40 NO 471 S.214 1967
- 13- HAMILTON G.F. : Anatomy of human body
S. 532 1959
- 14- HASLAE R.H.A. : Amer.Jour. of dis child.
Vol. 112 S.600 1966
- 15- HERRINGTON J.L. : Amer.Jour. of surg.
Vol. 112 S.106 1966

- 16-HIDOLF S. An atlas of human anatomy?
- 17-LANGLEY L.L. Outline physiology
Univ. of alabama.
- 18-MASKER Ü. Embriyoloji ders kitabı
S.101 1949
- 19-MAXIMOW B. A texbook of Histology
S.413 1957
- 20-NETTER H.F. Ciba collection
Vol.III Part 3 1964
- 21-NETTER H.F. Ciba collection
Vol.III Part 1 1964
- 22-ODAR İ.V. Anatomi ders kitabı (Sindirim sistemi)
S.168 1957
- 23-Odar İ.V. Anatomi ders kitabı(Sinir sistemi ve
duyu organları) 1957
- 24-ÖRENŞOY T.R. Embriyoloji ders kitabı 1941
- 25-PANEBIANCO A. Amer. jour. of gastroent.
Vol.46 N=5 S. 402 1966
- 26-PATTEN M. . Human embriology:PHladelphia
the blakiston company 1946

- 27- ROGERS A.L. Gastroent. Vol.48 S.524 1965
- 28- ROMANS I.G. Cunningham's textbook of anatomy
S. 438 1964
- 29- SATPATHY Jour. Indian med. ass.
Vol. 47 S.130 1966
- 30- SIERRO JAAKKO Acta chirurgica scandinavica
Vol. 132 S.768 1966
- 31- SHANN N. The British jour. of clinical
Pract. Vol.20 S.535 1966
- 32- SPERLING M. Arch. of Surg.
Vol. 88 S.1077 1964
- 33-STAUNTON E. - TODD W.R. Textbook of Biochem 1955
- 34- STERLING J. Amer. Jour. of Surg.
Vol. 112 S.382 1966
- 35- ULUTAŞ İ. Dolagın sistemi ve iğ ifraz
Bezleri
S.132 1959